

Zdaj ali nikoli! Tako so mislili v Londonu l. 1899. V vseh angleških naselbinah je bil mir, nikjer ni pretila nevarnost angleški posesti, ni se bilo bati, da bi se katera sosednjih držav zaplela v vojno, zakaj človekoljubni idealisti so prav tedaj mnogo govorili o svetovnem miru, torej — zdaj ali nikoli! Ravno to je mislil izkušeni, v vojnah in v političnih borbah za neodvis-

nost svojega naroda osiveli Krüger. Imel je vse pripravljeno. Posrečilo se mu je pa, da so priprave ostale tajne. Zato si je dejal tudi on: Zdaj ali nikdar! In ko je Anglija ob meji njegove dežele že začela zbirati čete, ne da bi bila poprej napovedala vojno, je stari junak zaklical: „Ljudstvo moje, v boj za prostost domovine!“

In krvavi ples se je začel. (Konec.)

Nekaj aforizmov Szczepanowskega,

politika, publicista in podjetnika poljskega.

Važnost pesništva ni v njegovi estetični lepoti, ampak v njegovi dinamični sili; pozemstvo cenimo, v kolikor je postala motor zgodovinski, narodni in družabni. Vi pa jo drobite le v lepe oblike, uživajte samo harmonijo besed in gladkost verzov, a pozabljate vsebine. Mickiewicz, Słowacki, Kraśiński kličejo v tisočeri glasovih: Poezija bodi evangelij življenja! Sodimo jo po dejanjih, katera je zbudila!

*

„Veda za vedo in umetnost za umetnost!“ Nemški duh se ponaša, da je to načelo najvišji uspeh njegove filozofije. A mi se zanj ne moremo ogreti. Ne le svetlobe, mi hočemo tudi gorkote! Niti sama realnost, niti sam ideal nam ne zadošča: Mi hočemo idealizirane istine, mi hočemo sveta, ki je prošinjen od duševnosti!

*

Filozofija je hotela že večkrat nadomestiti religijo s svojim „kategoričnim imperativom“; ona hoče ukazovati v imenu lastne vesti.

Zato marsikateri filozof spoznava, kar je boljše, in dela, kar je slabše. Vera pa ukazuje in hkrati daje moč za izpolnjevanje. Zato vera to dosega, kar modroslovje samo namerava.

*

Vsako duševno gibanje živi od žrtev in od dela udeležnikov, ne pa od gmotne koristi, katero jim daje. Kakor je dete materi tem ljubše, čim več je zanj trpela, tako je plemenitemu človeku društvo tem dražje, čim več je zanj žrtvoval. V tem se razlikuje duševni organizem cerkve ali naroda od — delniške družbe.

*

Pravijo, da je kapital vsemogočen. Vendar je rekel že Hamerling z jasnim pogledom pravega pesnika, da za največji kapital ne moreš kupiti najmanjšega čustva. Miliardér ima neizmerna bogastva, vse pogoje za srečo, — „nur keinen Schlaf, keinen Hunger, keine Liebe!“ Vsako čustvo se mu izpremeni v materialno količino.

